

ITÄ-SUOMEN HOVIOIKEUS

Kuopio 14.5.2012
Nro 35

Oikeusministeriölle

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö 16.3.2012

Asia: Lausunto aloitteesta ja arviomuistiosta osakeyhtiölain 18 luvun muuttamiseksi lunastusriidoissa

Viitekirjeessä pyydettyä lausuntona hovioikeus esittää seuraavaa.

Osakeyhtiölain 18 luvun 5 §

Keskuskauppakamari ja Keskuskauppakamarin lunastuslautakunta ovat aloitteessaan esittäneet oikeusministeriölle osakeyhtiölain 18 luvun 5 §:n säännöksen muuttamista siten, että lunastuslautakunnalla olisi harkintavaltaa sen suhteen, onko säännöksessä tarkoitetun uskotun miehen määrääminen tarpeen. Keskuskauppakamari ja Keskuskauppakamarin lunastuslautakunta ovat lisäksi esittäneet, että lakiin kirjoitettaisiin muutoksenhakukielto lunastuslautakunnan uskotun miehen hake-matta jättämisestä koskevan päätöksen osalta ja välimiehen määräämisestä koskevan päätöksen osalta.

Oikeusministeriön arviomuistiossa on katsottu, että on perusteltua joko säilyttää voimassa olevan lain mukainen menettely tai hyväksyä edellä mainittu esitys.

Muistiossa on arvioitu, että harkintavallan myöntäminen Keskuskauppakamarin lunastuslautakunnalle siten, ettei sillä olisi enää velvollisuutta hakea uskotun miehen määräämistä tuomioistuimelta, vähentäisi jossain määrin lunastuslautakunnan ja tuomioistuinten työmäärää. Muistiossa on myös todettu, että tapauksissa, joissa vähemmistöosakkeenomistajien oikeussuoja ei selvästi edellytä uskotun miehen hakemista, tästä menettelyn vaiheesta aiheutuu lunastuslautakunnalle ja viime kädessä lunastajalle tarpeettomia hallinnollisia kustannuksia.

Hovioikeus katsoo, että säännökset uskotun miehen määräämisestä on säädetty vähemmistöosakkeenomistajien oikeussuojan turvaamiseksi. Arviomuistiossa esitetty lunastuslautakunnan ja tuomioistuinten työmäärän jonkinasteinen väheneminen tai uskotun miehen määräämisestä aiheutuvien kustannusten välttäminen ei ole riittävä peruste heikentää vähemmistöosakkaiden oikeusturvaa esitetyllä tavalla.

Mikäli lunastuslautakunnalle halutaan myöntää harkintavaltaa uskotun miehen ha-

kemisen suhteen, hovioikeus katsoo, että oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin edellytykset toteutuvat vain, mikäli päätös olisi valituskelpoinen. Välimiehen määrämisen osalta olisi riittävää, että siitä voitaisiin valittaa valitettaessa välitystuomiosta.

Osakeyhtiölain 18 luvun 10 §

Keskuskauppakamari ja Keskuskauppakamarin lunastuslautakunta ovat aloitteen esittäneet oikeusministeriölle, että osakeyhtiölain 18 luvun 10 §:ää välitysrii-tojen muutoksenhausta muutettaisiin siten, että käräjäoikeuden sijaan muutoksenhaun ratkaisisi hovioikeus. Ehdotusta on perusteltu hovioikeuden tuomareiden erityisasiantuntemuksella ja lunastusriitojen vähäisen määrän vuoksi niiden keskittämistarpeella hovioikeuteen.

Välimiesmenettelyssä riita-asian ratkaisee yksi tai useampi asiantunteva välimies. Haettaessa muutosta välitystuomioon käräjäoikeus on lähtökohtaisesti toimivaltainen kokoonpanossa, jossa on vain puheenjohtaja. Tältä osin hovioikeus pitää nykyistä tilannetta epätyytyttävänä. Hovioikeuden mielestä uskottava muutoksenhakujärjestelmä edellyttää, että muutoksenhakuinstanssissa välitystuomiota koskevan valitusasian ratkaisemiseen osallistuu aina useampi kuin yksi lainoppinut jäsen. Hovioikeudessa säännönmukainen kokoonpano on kolme tuomaria. Tämä ja se, että asia on jo ratkaistu yleiseen tuomioistuimeen rinnastettavassa välimiesoikeudessa puoltavat sitä, että muutoksenhaku välitystuomiosta tulee siirtää hovioikeuden ratkaistavaksi. Tällainen järjestely vastaa myös sitä, mitä Norjassa noudetaan Trygderettenin päätösten (kjennelser) osalta. Tällaiset asiat ohjautuvat hovioikeutta vastaavan lagmannsrettin ratkaistaviksi.

Arviomuistion mukaan valituksia välitystuomioista tulee vuosittain vähän. Valitusten vähäisen määrän vuoksi riittävää asiantuntemusta valitusinstanssissa ei pääse muodostumaan, ellei valitusasioiden käsittelyä keskitetä yhdelle tuomioistuimelle. Sen vuoksi kysymyksessä olevat asiat tulee keskittää yhteen hovioikeuteen.

Muilta osin hovioikeudella ei ole lausuttavaa ehdotuksesta.

Lausunto on valmisteltu osastokäsittelyssä.

Presidentti

Olavi Snellman

Kansliapäällikkö

Olli Hyvärinen